

Koldingbogen

ÅRSTAL:	2009
FORFATTER:	Poul Merrild Knudsen
TITEL:	Brdr. Knudsen – strikvarer, undertøj, børnetøj og strikkegarn.
KORT RESUME:	Udviklingen i forretningen i Helligkorsgade 14 fra 1962 til lukningen.

BRDR. KNUDSEN

– STRIKVARER, UNDERTØJ, BØRNETØJ OG STRIKKEGARN

AF POUL MERRILD KNUDSEN

Brdr. Knudsen blev startet af Lars og Mads Knudsen den 16. oktober 1894. Lars Knudsen, som var min bedstefar, var født i Ørrevad i Herning-området. Han startede som "uldkræmmer" med at gå rundt til gårdene med sækken på nakken og sælge uldtøj. Efter en uddannelse i Horsens og senere bestyrer af den kendte tøjforretning i Kolding, Det gode Køb, som lå på hjørnet af Østergade og Torvegade, startede han sin egen forretning med børnetøj og trikotage i Adelgade 9. Broderen Mads flyttede året efter til Vejle og startede en tilsvarende forretning dér.

I 1924 kom min far Alfred Merrilld Knudsen ind i firmaet, og i 1942 overtog han den for egen regning. Da både min bror Erik og jeg havde valgt at få en uddannelse inden for tøjbranchen, vi havde jo nærmest fået det ind med modermælken, lå det ligesom i kortene, at vi skulle overtage forretningen, når tiden var til det.

Jeg kom i lære i firmaet Carl Petersen i Østergade, og efter 4 års læretid, 4 måneders sprogkursus i Frankrig og den obligatoriske soldatertjeneste tog jeg et år til USA, hvor jeg arbejdede i et par forskellige stormagasiner. Da jeg kom tilbage til Danmark, fik jeg job i Magasin i København, hvor jeg fik en afdelingslederuddannelse. I 1962 følte jeg mig

så klar til at komme hjem i familiefirmaet Brdr. Knudsen i Adelgade.

Der var jo i forvejen to chefer, nemlig min far og bror, så nu var vi pludselig tre. Heldigvis havde vi også en forretning i Helligkorsgade "Modestrik" og vores engros forretning "Merci", som Erik tog sig af. Samtidig var far ved at trappe lidt ned og efterhånden fik vi fordelt arbejdet imellem os på en fornuftig måde. Erik var regnskabsmanden, så det tog han sig af sammen med Modestrik og Merciafdelingen. Jeg tog mig så af den daglige drift af Brdr. Knudsen.

Jeg startede selvfølgelig med at lave nogle gevaldige bommerter. Den største var nok, da jeg købte 30 eller 50 ens nederdele fra en fin designer, som jeg kendte fra min tid i Magasin i København. Jeg var vant til store tal i Magasin, men dette her var jo Kolding, og her forsvinder 30-50 ens nederdele ikke sådan lige i gadebilledet. Det var jo ikke til "lavpris", så de kunder, der købte dem, ville nok gerne have haft dem lidt mere for sig selv. Nå, men det lærte jeg så noget af.

Noget af det, jeg havde taget med mig fra mit ophold i USA og senere i Magasin, kunne da bruges. USA var på det tidspunkt 5 år foran i udviklingen inden for detailhandlen i forhold til Danmark. Her havde vi jo stadig

Personalet i 1961 iført håndstrikkede Fasan trøjer.

den gammeldags diskbetjening, men vi var klar over, at vi langsomt skulle over til "selvvalg" – en lettere form for selvbetjening. Vi startede med lave diske, hvor der kunne ligge f.eks. strømper, som kunden selv kunne røre ved og måske i heldigste fald selv kunne finde den rette størrelse og farve etc. Den største "hurdle" som vi skulle over, var dog personalets indstilling til dette her "nymodens". De var jo vant til at stå trygt og godt *bag* ved disken, godt beskyttet. Nu skulle de pludselig stå ved siden af kunden i tæt kontakt. Det voldte mange problemer.

Det var også en stor overgang, da vi gik fra at pakke varerne ind i papir med snor om-

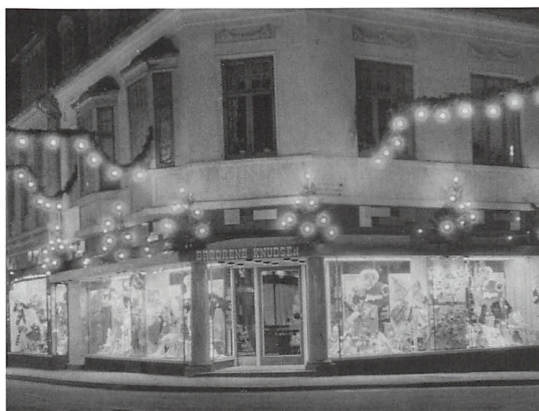
kring og i visse tilfælde isat en lille bærepind og til blot at lægge varerne i en papirpose. Det var svært at acceptere, både for kunder og personale. Men tid var ved at være penge, så alt, hvad der kunne rationaliseres, skulle jo prøves.

Vi var som nogle af de første i Danmark startet med at føre statistik over salget – omsætningshastighed, bruttoavance osv. Salget havde man registreret i mange år, men nu var der opfundet noget, der hed "salgsprissystemet", som blev udviklet i samarbejde med firmaet Paragon. I korthed gik det ud på hver dag at registrere alle salgspriser, op- og nedskrivninger og varekøbet omregnet til salgs-

priser. Derved kunne man, i hvert fald en gang om måneden, konstatere, om man havde tjent nok på varerne, og om man havde for stort varelager, hvad man næsten altid havde. Alt dette foregik med håndskrift og lomme-regner. Da vi senere flyttede til Helligkorsgade, fik vi kasseapparater, der havde optisk læsbare kassestrimler, som så kunne bruges til at beregne tallene elektronisk.

Men tilbage til Adelgade. Forretningen blev som nævnt startet i 1894 af min bedstefar og videreført af min far, og grundlaget var en stabil forretning med god kundebehandling og et vareudvalg i det bedre kvalitetsniveau. Det var forretningen blevet kendt på, og den havde udviklet sig til byens største trikotageforretning i hvert fald inden for undertøj, strømper, strikvarer, garn og ikke mindst børnetøj. Op til flere generationer af børn er blevet ekviperet hos Brdr. Knudsen. Garnafdelingen var også et stort aktiv for os. I 60'erne og 70'erne var forbruget af strikægarn enormt, i særdeleshed var det norske Fasangarn, som man kunne strikke de kendte norske mønstrede trøjer af. Det var især garn i den lyse ecrú farve, der blev købt enorme mængder ind af, længe før strikkeseasonen startede.

Placeringen i Adelgade var ikke lige i centrum, så der skulle gøres noget for at tiltrække kunderne. Derfor blev der brugt en del kræfter på god markedsføring. Både i aviser og i form af vinduesdekoration. Vi havde egen dekoratør ansat, bl.a. Jørn Hansen, som senere blev landskendt som stifter og indehaver af dekorationsfirmaet af samme navn. Han havde mange gode ideer. Et af de sjoveste påfund var, at han til jul ryddede et af de store vinduer og "optrådte" som julemand iført julemandsdragt i overstyrrelse og et stort pap-

Brdr. Knudsen i Adelgade, julen 1962.

maché-hoved. På ryggen havde han en stor nøgle, som vi foregav at trække ham op med, og så gik han som en mekanisk dukke. Sommetider gik han i stå, og så skulle vi ind i vinduet og "trække ham op". Stor skare af tilskuere hver dag. Vi var i det hele taget kendte for at have de flotteste vinduer. Det var jo ikke noget, man kun pyntede for kundernes skyld, det var også for at "markere" sig over for kollegaerne i byen.

Der havde tidligere været påtænkt en flytning af forretningen, da der var planer fremme om at føre Bredgade videre gennem Adelgade til Slotssøen, men da vi midt i 1960'erne fik mulighed for at købe "Biografens" ejendom i Helligkorsgade, gik vi i gang med at planlægge en flytning af forretningen til en lidt mere central placering i byen.

Min og min brors uddannelse i USA og min i Magasin var målrettet imod, at vi på et tidspunkt skulle flytte forretningen. Ejendommen Helligkorsgade 14 blev købt, og i årene op til flytningen i 1965 var der meget at se til med hensyn til planlægning, tegning

o.s.v. Vi rejste meget rundt for at se på facader, indretning og inventar. Arkitekt H. Noes-Pedersen stod for ombygningen, og vi stod selv for indretningen i samarbejde med Gert Jensen fra Dansk Textil Union.

Inventaret blev valgt i Sverige hos Y-mans inventar. Det var lidt af en sensation med det åbne salgsoplæg, hvor selvvalgsprincippet blev gennemført 100%. Der var ikke mange diske til betjening. Butiksarealet var på ca 1000 m². incl 300 m² i undertagen, så der var noget at boltre sig på. Et stort lager og kontorerne lå på 1. sal.

Vi åbnede den 17. november 1965 næsten

Huset skulle males, og for at få et nyt udseende på den lidt triste bygning, skulle der ske en ændring. Kolding Kommune har meget strenge bestemmelser for, hvorledes bygningerne må se ud. Derfor fik vi den anerkendte arkitekt Ole Panton til at lave et udkast, som blev godkendt med den tilføjelse, at kom der protester, skulle det gamle udseende genskabes.

samtidig med, at Føtex åbnede nogle få huse ved siden af os. Det bragte liv i gaden, som vi i gadeforeningen på et senere tidspunkt omdøbte til "Strøget" i hvert fald i annoncerne. Det var et lille modtræk til Østergade, der jo altid blev opfattet som byens strøg.

Selve åbningen var et stort tilløbsstykke. Vi havde selvfølgelig gjort meget for at gøre opmærksom på begivenheden både med annoncer og sjove indslag på dagen. Bl.a. hang der et vækkeur over hver af de 5 kasser. Når det ringede var dét køb, som sidst var slået ind i kassen, gratis. Det ringede tilfældigvis oftest ved den kasse med de små ekspeditioner.

Der var 5 afdelinger i butikken med hver sin afdelingsleder: Undertøj, strikvarer, garn, børnetøj og babytøj. Indkøbet blev foretaget af de enkelte afdelingsledere i samråd med mig enten i forretningen, hos repræsentanter for fabrikkerne eller på de to årlige modemeser i København. I en periode rejste vi også til Paris for at hente de sidste modenyheder. De blev revet væk, så snart vi havde varerne i forretningen.

Vi havde et indkøbssamarbejde med 7 andre forretninger i Jylland. Det var forretninger, hvor indehaverne var efterkommere af eller beslægtede med de to brødre Mads og Lars Knudsen, der i 1894 startede Brdr. Knudsen på Kirketorvet/Adelgade i Kolding. Dette indkøbssamarbejde udmøntede sig senere i, at vi startede en indkøbsforening, som talte 125 medlemmer i hele Danmark. Den erfaringsudveksling, som vi havde bl.a. med vores familie, gjorde nok, at vi på mange punkter var lidt foran andre. Vi startede på et meget tidligt tidspunkt med selv at importere varer direkte fra Østen, og vi var de første, der solgte papirstrusser og papirsbleer i Danmark.

Personalet samlet til julefrokost ca. 1970.

Vi gjorde meget ud af at uddanne vores personale. Vi holdt morgenmøder og aftenmøder med jævne mellemrum og forsøgte i det hele taget at skabe en god ånd i firmaet. Jeg tror, at det lykkedes. Selv nu 23 år efter at vi lukkede forretningen, holder en lille gruppe af "gamle piger" stadig sammen og benytter enhver lejlighed til at mødes og mindes de gamle dage.

I Helligkorsgade og Søndergade nord havde vi etableret en gadeforening, som vi kaldte Strøgets Gadeforening. Vi mødtes med regelmæssige mellemrum til morgenmøder i bl.a. Føtex cafeteria.

Her blev fostret mange gode ideer. Bl.a. startede vi majmarkederne, hvor vi den 1. maj flyttede boder ud på gaden og handlede. Vi havde i nogle år succes med at sælge Sloggi trusser til 5 kr. den dag.

Men tiderne skifter jo som bekendt, og in-

den for detailhandlen gik tendensen mod, at det skulle være små specialforretninger eller store nationale kæder. En blandet og privat-ejet forretning som Brdr. Knudsen var en type forretning, som der blev færre og færre af i Danmark, og da vi heller ikke kunne se en 4. generation lige på trapperne, valgte vi i 1986 at se os om efter en mulig lejer af vores lokaler. Det blev Hennes & Maurits, som stadig driver en god forretning i ejendommen.

Jeg fortsatte så i nogle år med at drive vores lille specialforretning Nicole i Søndergade videre samtidig med, at jeg startede en importforretning med undertøj fra Italien og Tyrkiet, men det er en helt anden historie.

Vi fortsatte også med vores engros forretning som lå på Teglgårdsvej, hvor vi producerede håndstrikkedgarn. Merci – det bløde bomuldsgarn – blev for øvrigt startet ved en sjov tilfældighed. Under vinterkrigen mellem Fin-

Der blev gjort meget ud af vinduespyntningen, som her ved optakten til byens afdansningsballer.

land og Rusland i 1939-40 blev vores far kontaktet af sin svoger, som havde Windfeld-Hansens bomuldsspindier i Vejle. Han forærede noget garn til De Danske Kvinders Beredskab, som strikkede og hæklede tøj til finske børn under krigen. Han overtalte min far til at prøve at sælge noget af dette garn i forretningen. Det var rått og ufarvet garn, som min far så fik indfarvet i en del farver, vist nok hos Farver Schrøder i Låsbygade til at begynde med. Det udviklede sig til, at garnet blev solgt til andre forretninger og på et tidspunkt havde vi 3-400 detailkunder i Danmark, Norge og på Færøerne.

Poul, Alfred og Erik Merrild Knudsen, 1978. Foto: Gudrun Hechmann.